

Rozvody v Olomouckém kraji

Vysoká rozvodovost patří k negativním charakteristikám demografického chování obyvatel. Při posuzování rozvodovosti je třeba vzít v úvahu i skutečnost, že počet zjištěných rozvedených manželství bude určitě nižší než počet rozpadlých manželství. Manželé spolu již několik let nežijí, ale manželství neukončili rozvodem a tato neukončená manželství nejsou statisticky podchycena.

Od roku 1991 do roku 1995 byla v Olomouckém kraji zaznamenána kolísavá tendence v počtech rozvodů. Následně docházelo každoročně ke zvyšování počtu rozvedených manželství, výjimkou byly roky 1999, 2005 a 2007. Nejvíce rozvodů ve sledovaném období 1991 – 2007 bylo zaznamenáno v roce 2006 (2003 rozvodů), naopak nejméně v roce 1999 (1 304 rozvodů), pravděpodobně důsledkem změny legislativy. Počet rozvodů v roce 2007 klesl pod úroveň rozvodů v roce 1991 (o 252 méně). Ani novela zákona o rodině z konce 90. let neměla očekávaný vliv na trvalé snížení úrovně rozvodovosti. Již následující rok 2000 znamenal opětovný nárůst v počtu rozvedených párů (1744), který se svým počtem vyrovnával počtu rozvodů v polovině 90. let.

Tab. S.1 Rozvodovost v Olomouckém kraji

Rok	Počet rozvodů	Hrubá míra rozvodovosti ¹⁾	Index rozvodovosti ²⁾
1991	1 601	2,5	36,07
1992	1 708	2,6	37,87
1993	1 645	2,5	39,36
1994	1 826	2,8	52,38
1995	1 781	2,7	53,97
1996	1 823	2,8	56,32
1997	1 866	2,9	54,34
1998	1 879	2,9	54,57
1999	1 312	2,0	41,84
2000	1 744	2,7	54,65
2001	1 774	2,8	58,32
2002	1 871	2,9	61,67
2003	1 907	3,0	66,12
2004	1 980	3,1	67,12
2005	1 926	3,0	62,88
2006	2 003	3,1	62,48
2007	1 853	2,9	55,73

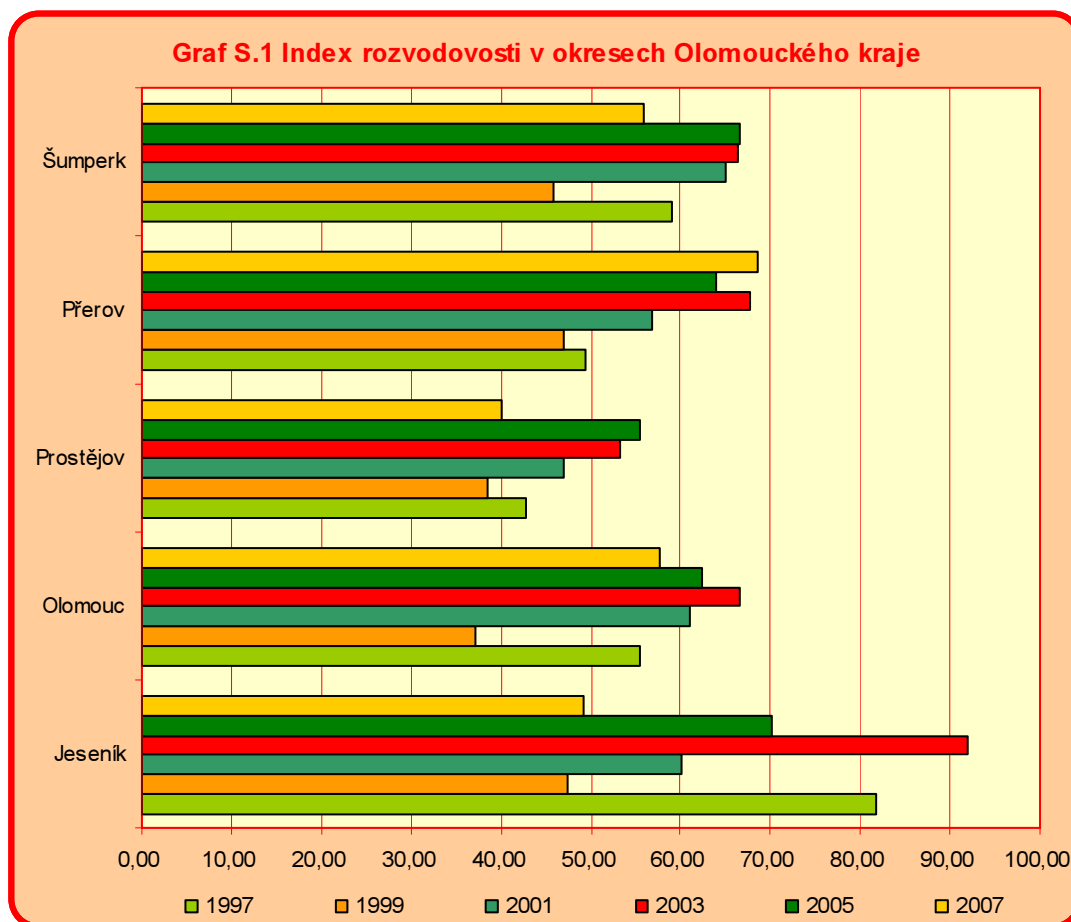
Hrubá míra rozvodovosti má pouze orientační charakter a mezi sledovanými lety 1991 - 2007 se pohybuje od 2 rozvodů na 1 000 obyvatel v Olomouckém kraji (v roce 1999) do 3,1 rozvodů na 1 000 obyvatel (v letech 2004 a 2006).

Problematiku rozvodovosti lze také vyjádřit ukazatelem index rozvodovosti, což je počet rozvodů na 100 uzavřených sňatků v daném roce. Zatímco na počátku 90. let, v roce 1991, byla hodnota indexu rozvodovosti v Olomouckém kraji 36,07 (ČR 40,8), v roce 2007 se zvýšila na 55,73 a svou hodnotou předčila i republikový průměr (54,46). Od roku 2004 byl pravidelně index rozvodovosti v kraji vyšší než činil celorepublikový průměr. Nejvyšší index rozvodovosti v kraji byl zaznamenán v roce 2004 (67,12).

¹⁾ počet rozvodů na 1 000 obyvatel středního stavu

²⁾ rozvody na 100 sňatků v daném roce

V okresech Olomouckého kraje byla situace odlišná. Nejmenším okresem s nejnižším počtem obyvatel a počtem rozvodů v kraji je Jeseník, přesto zde ukazatel indexu rozvodovosti vykazoval velmi vysoké hodnoty a od roku 1997 byl každoročně vyšší než krajský průměr. Např. v roce 2003 bylo na 100 sňatků rozvedeno 92 párů. Situace se zlepšila až v roce 2007, kdy index rozvodovosti na Jesenicku poklesl na 49,28, což byla hodnota dokonce nižší než byl průměr Olomouckého kraje (55,73) a České republiky (54,46). Situace vysoké rozvodovosti na Jesenicku může být důsledkem stížených ekonomických a sociálních podmínek v tomto regionu. Jesenicko tradičně patří k okresům s velmi nízkými platy, vysokou nezaměstnaností a malými příležitostmi pro hledání nových pracovních míst. Hodnot o něco málo vyšších než činil krajský průměr bylo během sledovaného období dosaženo na Šumpersku. Nejvíce se index rozvodovosti přibližoval krajské hodnotě v okrese Olomouc. Příznivá situace panovala v okrese Prostějov, kde ve většině sledovaných let vykazoval index rozvodovosti nižší hodnoty. Na Přerovsku převládal kolísavý charakter.

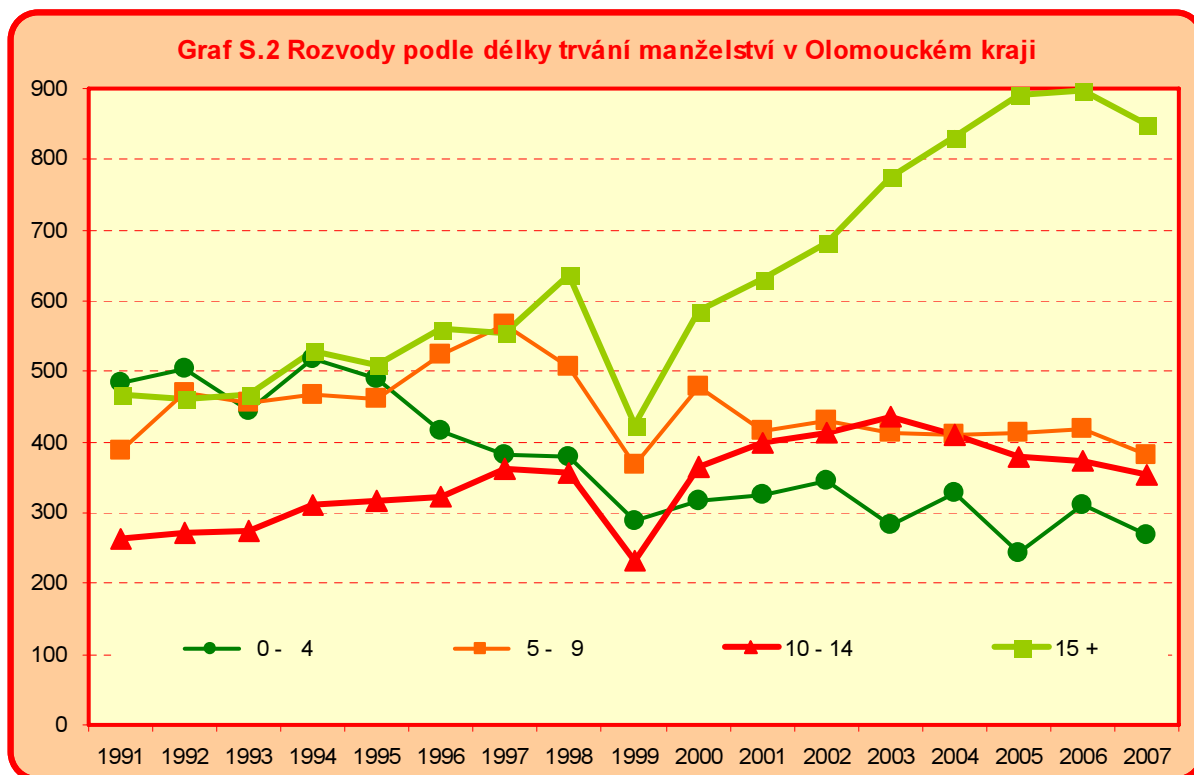
V roce 2007 bylo v našem kraji právně ukončeno 1 853 manželství rozvodem, o 150 méně než v předchozím roce. V 68 % případů byla navrhovatelem rozvodu žena. Tato skutečnost nemusí znamenat, že se právě ženy chtějí rozvádět více, ale častěji právě ony začínají řešit vzniklou situaci. Nejvíce rozvodů v kraji bylo uskutečněno v obcích od 20 000 do 49 999 obyvatel (388) a nejméně v nejmenších obcích do 199 obyvatel (11).

Tab. S.2 Rozvody podle věku manželů v roce 2007 v Olomouckém kraji

Věkové skupiny	Muži		Ženy	
	celkem	%	celkem	%
Celkem	1 853	100,0	1 853	100,0
v tom:				
-19	-	-	1	0,1
20-24	23	1,2	69	3,7
25-29	145	7,8	219	11,8
30-34	358	19,3	450	24,3
35-39	377	20,3	388	20,9
40-44	370	20,0	305	16,5
45-49	231	12,5	199	10,7
50-54	178	9,6	115	6,2
55-59	104	5,6	76	4,1
60-64	39	2,1	22	1,2
65+	28	1,5	9	0,5

Intenzita rozvodovosti se mění v závislosti na věku. Rozložení rozvodovosti podle věku se v posledních letech postupně posunuje směrem dozadu, což souvisí s odkládáním sňatků do vyššího věku, a tím dochází k rozvodům později. V roce 2007 se muži nejčastěji rozváděli ve věku 35 – 39 let (20,3 %), 40 – 44 let (20,0 %) a ženy ve věku 30 – 34 let (24,3 %), 35 – 39 let (20,9 %).

Dalším ukazatelem, který se sleduje v souvislosti s rozvedením manželství, jsou rozvedení podle délky manželství. Na počátku 90. let se nejčastěji rozváděla manželství trávající méně než 5 let. V roce 1991 činil podíl těchto rozvedených manželství více jak 30 %. V následujících letech se však situace obrátila, podíl začal klesat a na konci roku 2007 činil již jen necelých 15 %. Naopak výrazně přibýlo rozpadů manželství po dlouhé době trvání. Po více než 15 letech končilo v roce 2007 rozvedením dvakrát více manželství než před 15 lety. V roce 1991 podíl takových manželství činil okolo 29 %, v roce 2007 se navýšil již na 46 %. Lze se domnívat, že část z těchto rozvodů byla formální a fakticky manželství zanikla mnohem dříve.

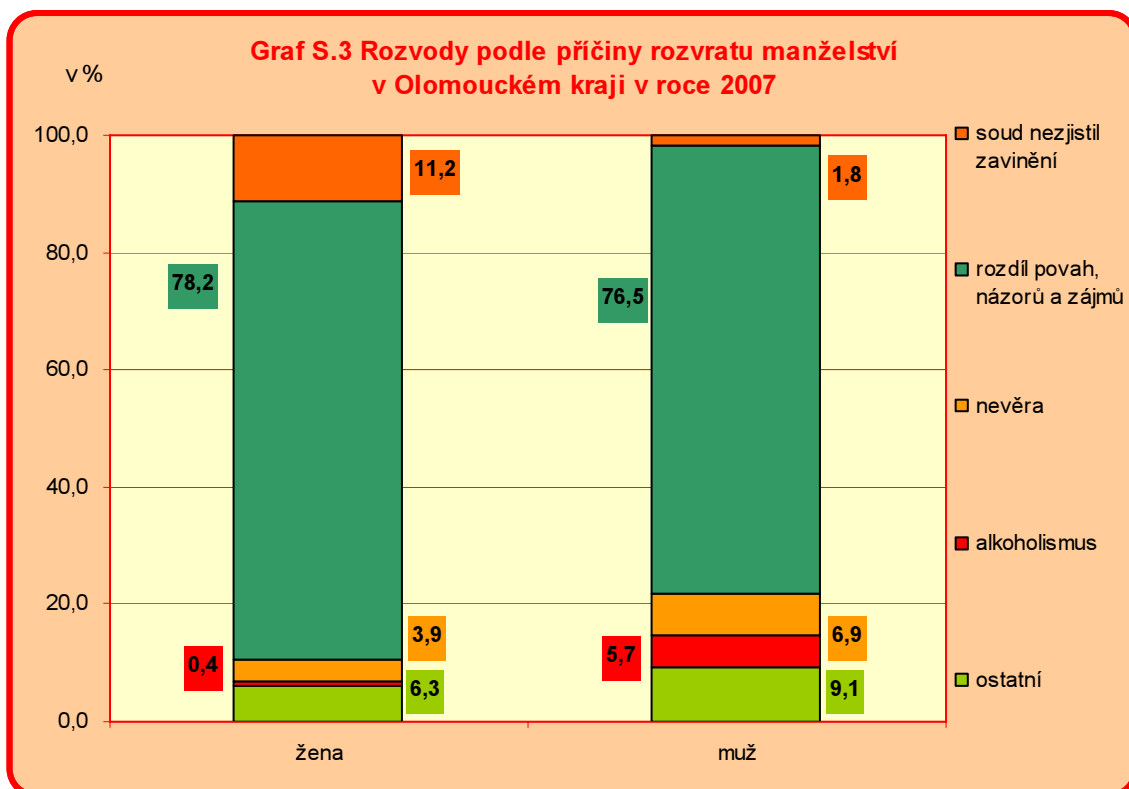

Za nepříznivý fakt z hlediska společenského, psychologického a ekonomického lze považovat rozvedená manželství s nezletilými dětmi, přestože se podíl těchto rozvodů od 90. let postupně snižuje. V porovnání dvou krajních let sledovaného období došlo k poklesu rozvedených manželství s nezletilými dětmi o 11,0 %. Zatímco v roce 1991 dosahoval podíl těchto rozvedených manželství přes 74 %, v roce 2007 činil již podíl 63,1 %, přičemž v 52,6 % případů šlo o rozvedení s jedním dítětem, ve 42,0 % se dvěma dětmi a ve 4,4 % se třemi dětmi. Na druhé straně docházelo každoročně ke zvyšování počtu rozvedených manželství bez dětí (z 25,9 % v roce 1991 na 36,9 % v roce 2007).

Tab. S.3 Rozvedení podle počtu dětí v Olomouckém kraji

Rok	Rozvedení celkem	v tom				v tom dle počtu dětí			
		bez dětí	%	s nezletilými dětmi	%	1	2	3	4 a více
1991	1 601	414	25,9	1 187	74,1	615	489	76	7
1993	1 645	421	25,6	1 224	74,4	644	507	66	7
1995	1 781	470	26,4	1 311	73,6	748	493	64	6
1997	1 866	517	27,7	1 349	72,3	778	491	68	12
1999	1 312	491	37,4	821	41,1	447	325	38	11
2001	1 774	570	32,1	1 204	67,9	663	469	62	10
2003	1 907	654	34,3	1 253	65,7	702	496	48	7
2005	1 926	749	38,9	1 177	61,1	674	443	47	13
2007	1 853	683	36,9	1 170	63,1	616	491	51	12

Rozvodové soudy dokumentují příčinu rozvratu rozvádějících se manželství. Nejvíce rozšířenou příčinou rozvratu manželství byl uváděn „rozdíl povah, názorů a zájmů“, což zaručovalo bezproblémový rozvod po vzájemné dohodě. Tuto příčinu v roce 2007 v našem kraji uvedlo 78,2 % žen a 76,5 % mužů. Mezi další velmi rozšířené příčiny rozpadu manželství u mužů patřila: nevěra (6,9 %) a alkoholismus (5,7 %). U žen soud v 11,2 % nezjistil zavinění, 3,9 % žen uvedlo nevěru a pouze 0,4 % alkoholismus. Jen ve velmi málo případech zjistil soud příčiny: neuvážený sňatek, nezájem o rodinu, včetně opuštění rodiny, zlé nakládání, odsouzení pro trestný čin, zdravotní důvody, sexuální neshody a ostatní příčiny, což je v následujícím grafu zahrnuto pod pojmem ostatní.

Manželé do 30 let věku a rozvádějící se do 5 let trvání manželství uvádějí stejné příčiny rozvratu. Ženy jako hlavní příčiny rozpadu manželství deklarují : rozdíl povah, názorů a zájmů, soud nezjistil zavinění, nevěra a neuvážený sňatek. Muži v těchto skupinách za hlavní příčiny rozchodu považují: rozdíl povah, názorů a zájmů, nevěru a alkoholismus spolu s neuváženým sňatkem.